

Експертиза в правотворчій діяльності

Спеціалізований механізм забезпечення якості нормативно-правових актів та відповідності міжнародним стандартам

Що таке експертиза нормативно-правових актів?

Експертиза нормативно-правових актів – це спеціальна професійна діяльність уповноважених суб'єктів, спрямована на всебічне дослідження проектів або чинних нормативно-правових актів.

Мета: встановлення відповідності Конституції України, законам, принципам права, вимогам правотворчої техніки, міжнародним зобов'язанням та обов'язковим стандартам.

Основні ознаки експертизи

Уповноважені суб'єкти

Спеціально уповноважені або компетентні органи та особи

Професійний характер

Науковий підхід та спеціальна експертиза

Спеціальні методи

Застосування відповідних аналітичних методик

Експертний висновок

Оформлення результатів у вигляді офіційного висновку

Види експертиз за об'єктом та часом

N

За об'єктом

- Експертиза проєктів НПА
- Експертиза чинних НПА

За часом

- Попередня експертиза (до прийняття)
- Наступна експертиза (після набуття чинності)

Основні види експертиз

Правова експертиза

Антикорупційна експертиза

Фінансово-економічна експертиза

Наукова експертиза

Гендерно-правова експертиза

Екологічна експертиза

Кримінологічна експертиза

Міжнародна експертиза

Експертиза відповідності Конвенції про права людини

Сутність експертизи

Спеціалізований вид правової експертизи, спрямований на перевірку відповідності положень проєктів або чинних НПА стандартам Конвенції та практиці Європейського суду з прав людини.

Об'єкти експертизи:

- Норми, що регулюють права та свободи
- Положення, що обмежують права
- Процедурні механізми захисту

Трискладовий тест Європейського суду

01

Чи передбачене втручання законом?

Законність втручання в права особи має бути чітко встановлена нормативним актом

02

Чи переслідує воно легітимну мету?

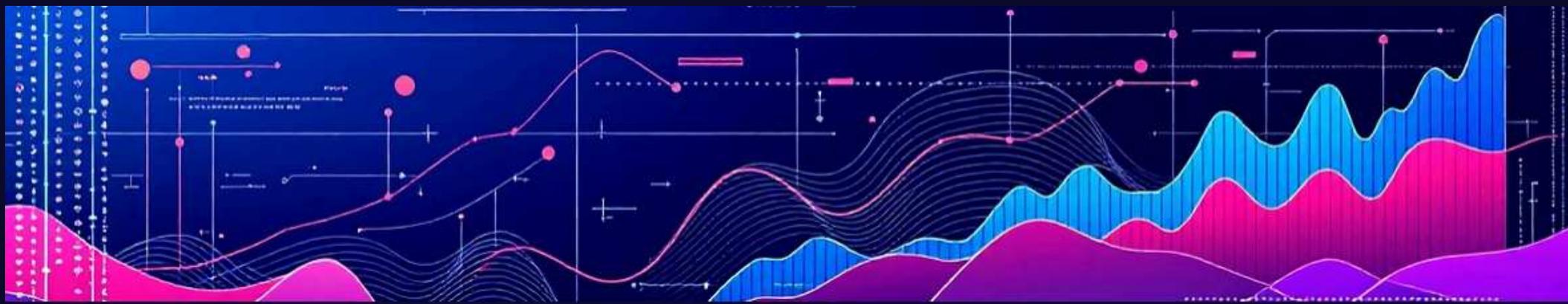
Обмеження має відповідати цілям, визначеним у Конвенції

03

Чи є воно необхідним у демократичному суспільстві?

Втручання має бути пропорційним та справді необхідним

📄 **Методологічна основа:** положення Конвенції, протоколи до Конвенції, правові позиції Європейського суду з прав людини

Кримінологічна експертиза нормативно-правових актів

Мета та предмет

Спеціальний вид експертизи, спрямований на виявлення та оцінку можливого впливу нормативно-правових приписів на стан злочинності, криміногенну ситуацію та поведінку осіб.

Предмет експертизи:

- Потенційні криміногенні ризики у правових нормах
- Можливі наслідки для динаміки злочинності
- Вплив на мотивацію протиправної поведінки

- Статистичні дані
Про стан злочинності
- Кримінологічні дослідження
- Прогнозування
Соціально-правових процесів
- Порівняльний аналіз

Завдання кримінологічної експертизи

Прогнозування впливу

Оцінка впливу НПА на злочинність та криміногенну ситуацію

Виявлення ризиків

Виявлення норм, що створюють прогалини у правовому регулюванні

Оцінка зловживань

Аналіз можливих зловживань при реалізації нормативних приписів

Рекомендації

Формування пропозицій щодо мінімізації криміногенних наслідків

- Особлива увага: надмірно дискреційні повноваження, нечіткі формулювання, складні процедури, відсутність механізмів контролю

Значення експертизи в правотворчості

Правова визначеність

Підвищення рівня правової визначеності нормативно-правових актів

Міжнародна відповідність

Забезпечення відповідності законодавства міжнародним стандартам

Мінімізація ризиків

Зменшення криміногенних та соціально небезпечних наслідків

Довіра до системи

Зміцнення довіри до правової системи та правотворчості

Застосування експертних процедур у правотворчості є необхідною умовою розвитку сучасної правової держави та утвердження принципу верховенства права

